

Werkprogramma 2000

Inhoud:

- Adviesonderwerpen
 1. Kennisrelatie met Vlaanderen
 2. Hoger BeroepsOnderwijs en Kenniscirculatie
 3. Kennisbescherming en toegankelijkheid van de kennisinfrastructuur
 4. Actieve kennisoverdracht
 5. De (on)aantrekkelijkheid van een onderzoekloopbaan in Nederland
 6. Verantwoording
 7. Keuzes in het wetenschappelijk onderzoek
 8. Landbouwonderzoek
 9. Effectiviteit van het beleidsondersteunend onderzoek
- Verkenningen
- Diversen

Adviesonderwerpen

1. Kennisrelatie met Vlaanderen

Er wordt veel gesproken over samenwerking binnen Europa, zeker ook op het terrein van wetenschap en technologie. In de praktijk komt echte samenwerking echter vaak moeilijk van de grond. Zeker als het gaat om samenwerking met een 'grote' S (bundeling van expertise, taakverdeling). Het lijkt voor de hand te liggen om met name met Vlaanderen deze samenwerking op de terreinen van wetenschap en technologie een goede invulling te geven.

De adviesaanvraag richt zich op het in kaart brengen waar (verdere) samenwerking tussen beide landen mogelijk en opportuun is, in het bijzonder de mogelijkheden tot:

- het aanpakken van gezamenlijke technologische, wetenschappelijke en/of maatschappelijke vraagstukken, waarvoor ontwikkeling van nieuwe kennis essentieel is. Voorbeeld is het voorgenomen programma voor het wetenschappelijk zee-onderzoek dat zich richt op onderzoek van het Scheldebekken;
- het bereiken van kostenvoordelen door bundeling van expertise of taakverdeling. Het gaat hier onder andere om samenwerking op onderzoeksgebieden (b.v. micro_elektronica), die in de toekomst grote investeringen vragen;
- gezamenlijk onderzoek op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur, waar zowel Nederland als Vlaanderen een speciale verantwoordelijkheid hebben.

Verder zou onderzocht kunnen worden op welke wijze Vlaanderen en Nederland binnen de EU hun krachten kunnen bundelen. Met de uitbreiding van de Unie in zicht zullen bondgenootschappen binnen de Unie aan gewicht winnen.

Reciprociteit is uitgangspunt bij samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen. Het ligt daarom voor de hand een advies als hierboven uit te laten brengen door de AWT én de Vlaamse zusterorganisatie: de Vlaamse Raad voor het Wetenschapsbeleid (VRWB). Met het oog hierop zal ook een adviesaanvraag in

overleg tussen de Vlaamse en de Nederlandse ministers, verantwoordelijk voor wetenschaps_ en technologiebeleid tot stand moeten komen.

2. Hoger BeroepsOnderwijs en Kenniscirculatie

Het betreft een vervolgadvisvraag, zoals voorgesteld door de AWT in haar briefadvies van 11 juni 1999 over dit onderwerp. In de loop van het najaar zal een nader gespecificeerde adviesaanvraag van de ministers van EZ en OCenW aan de AWT worden aangeboden. De AWT wordt gevraagd het advies in samenwerking met de Onderwijsraad voor te bereiden en uit te brengen.

3. Kennisbescherming en toegankelijkheid van de kennisinfrastructuur

Bescherming en toegankelijkheid van kennis spelen een steeds belangrijkere rol bij het optimaal functioneren van de kennisinfrastructuur. Ook moet de kennisinfrastructuur toegankelijk blijven voor minder draagkrachtige groepen. Vooral in samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en instellingen moet het intellectueel eigendomsrecht goed geregeld zijn. Hoe is dit geregeld in een aantal ons omringende landen? Welke aanbevelingen kan de AWT doen vanuit een best practice optiek?

4. Actieve kennisoverdracht

Is in het traject van kennisontwikkeling aan universiteiten en instellingen een aanpak denkbaar die actiever en voor het bedrijfsleven (ook MKB) herkenbaarder de resultaten van ontwikkelde kennis toegankelijk maakt? Is een meer multidisciplinaire aanpak en samenwerking tussen universiteiten en instellingen hierbij zinvol? Moet er niet veel meer bedrijfstakgewijs worden doorvertaald?

5. De (on)aantrekkelijkheid van een onderzoekloopbaan in Nederland

Onderzoek staat of valt met de mogelijkheid om goede mensen aan te trekken en te behouden. Dit blijkt momenteel in de praktijk niet eenvoudig. Toch is het van groot belang dat goede mensen kiezen voor een loopbaan in het onderzoek. De Raad wil zich bij dit onderwerp in eerste instantie concentreren op een analyse van het probleem. Hoe ligt het in de private sector, hoe in de publieke? Hoe ligt de situatie in het buitenland? Waar liggen eventuele knelpunten; welke zijn intern, welke extern? Hij zal hiervan verslag doen in een zogenaamde achtergrondstudie, waarop verdere acties kunnen volgen.

6. Verantwoording

In de nota Wie oogsten wil, moet zaaien (hoofdstuk 2) kondigt de minister van OCenW aan dat de AWT om een evaluerend advies zal worden gevraagd ten behoeve van de volgende nota over het Wetenschapsbeleid in 2003. Dit evaluerend advies dient in te gaan op het functioneren van de voorgenomen vierjarige beleidscyclus in het wetenschapsbeleid, alsmede de hoofdpunten van het beleid, zoals die zijn geschetst in de zojuist verschenen nota over het wetenschapsbeleid. In het bijzonder gaat de aandacht uit naar het functioneren en de doeltreffendheid van strategische plannen en verantwoording als belangrijkste instrumenten in deze beleidscyclus. De AWT wordt gevraagd met het oog op deze advisering een ontwerp te maken voor het bewaken van de effecten en resultaten van de door de minister van OCenW voorgestelde bestuurlijke vernieuwing in de omgang met onderzoeksinstellingen, respectievelijk op basis van dit ontwerp ontwikkelingen in kaart te brengen ten behoeve van een evaluerend advies, dat tijdig vóór het volgende Wetenschapsbudget beschikbaar is. Relevant is vooral, gelet op het Wetenschapsbudget, hoe instellingen met de grotere autonomie presteren gerelateerd aan: uitgevoerde verkenningen, de gewenste vernieuwing en het vormgeven van allianties met de relevante omgeving.

7. Keuzes in het wetenschappelijk onderzoek

Op termijn, zo staat in de adviesindicaties, heeft het onderzoeksbestel behoefte aan een gezaghebbende visie over de vraag of de verdeling van middelen over de verschillende wetenschapsgebieden herziening

behoeft. De verkenningen van de AWT, COS en KNAW bieden daarvoor in beginsel het basismateriaal. De AWT wordt gevraagd zich, met de genoemde organisaties en waar nodig andere, te beraden op advisering over dit onderwerp medio 2002.

8. Landbouwonderzoek

Er vinden grote veranderingen plaats in de omgeving van het landbouwkundig onderzoek. De kennisinfrastructuur speelt hierop in door andere dan de traditionele doelgroepen te bedienen en via organisatorische veranderingen zoals de vorming van het Research Centrum Wageningen.

De gedachte van de Raad gaat niet uit naar een advies over inhoudelijke thema's; daar heeft de NRLO de afgelopen jaren vele verkenningen c.q. adviezen over uitgebracht. Hij denkt met name aan de structureel-organisatorische aspecten. De landbouwsector is een voorbeeld van een sector die in kwantitatieve termen niet groot is, maar zich wel kenmerkt door een hoog kennisniveau. Hoe kan zo'n systeem zich handhaven? Hoe is de relatie van de landbouwkolom met de rest van de kennisinfrastructuur: de algemene en de technische universiteiten, TNO e.d.? Is de huidige situatie optimaal gezien van nationale optiek? Zijn er verbeteringen mogelijk in het overheidsbeleid naar de kennisinfrastructuur, in de relaties tussen de verschillende partijen in de kennisinfrastructuur en in de relaties met de doelgroepen?

9. Effectiviteit van het beleidsondersteunend onderzoek

De overheid besteedt honderden miljoenen guldens per jaar aan beleidsondersteunend onderzoek. De Raad wil zich in dit advies met name richten op het onderzoek ten behoeve van het veiligheids- en milieubeleid van de overheid, met als centrale vraag de effectiviteit van het onderzoek: in hoeverre draagt het onderzoek bij aan een grotere veiligheid en een beter milieu.

Verkenningen

Naast de reguliere adviestaak is de AWT opgedragen het verkenningenproces vorm te geven.

Verkenningenagenda

In Wie oogsten wil moet zaaien (hoofdstuk 4) wordt verder aangekondigd dat tussen AWT en COS, als overlegorgaan van de sectorraden, nauwere samenwerking en afstemming op het gebied van verkenningen noodzakelijk zijn. Verder krijgt de KNAW een centrale taak bij het doen van verkenningen vanuit wetenschappelijk perspectief. Voornemen is over de uitwerking en de coördinatie van deze nieuwe opzet nader overleg te starten met de drie betrokken organisaties. Dit overleg zal op initiatief van de minister van OCenW zo spoedig mogelijk worden gestart. Op basis van de uitkomsten van dit overleg zal vervolgens worden gezien in welke mate de thans door de AWT gehanteerde verkenningenagenda aanvulling dan wel bijstelling behoeft. Een en ander betekent dat het Werkprogramma 2000 van de AWT voor het onderdeel verkenningen naar aanleiding van de besluitvorming in het Kabinet in de loop van dit of van het volgende kalenderjaar nog wijzigingen kan ondergaan. Tegen deze achtergrond wordt de AWT gevraagd om samen met de COS en de KNAW een advies op te stellen over de meest effectieve wijze waarop een verkenningenagenda als bedoeld in het Wetenschapsbudget tot stand kan worden gebracht. Verzocht wordt dit advies zo vroeg mogelijk in het jaar 2000 gereed te hebben.

Onderwerpen verkenningen

Centraal in de verkenningen staat de vraag of de kennisinfrastructuur goed (genoeg) staat opgesteld om adequaat in te kunnen spelen op de (mogelijke) toekomstige ontwikkelingen op het desbetreffende gebied. (Voorbereidingen voor) verkenningen zijn gestart op de volgende onderwerpen:

- bouw;
- integraal waterbeheer;

- ICT t.b.v. de economie;
- gedragswetenschappen;
- management sciences voor de genetwerkte economie;
- criminaliteit;
- onderwijs;
- geesteswetenschappen in de informatiemaatschappij

Diversen

Evaluatieverslag

Conform de Kaderwet Adviescolleges van 3 juli 1996 (art. 28, lid 2) zal de AWT uiterlijk voor het einde van het komende jaar een evaluatieverslag over zijn taakvervulling in de afgelopen vier jaar (1997_2000) dienen op te stellen. De beide Ministers, verantwoordelijk voor de AWT, zouden graag aanvang 2000 met de Raad in overleg treden over de opzet van een dergelijke evaluatie op basis van een voorstel van de zijde van de AWT.